

ZPRAVODAJ Č. 40

ÚNOR 2022

REGIONÁLNÍ FOLKLOR DO ŠKOLY

NÁRODNÍ
ÚSTAV
LIDOVÉ
KULTURY

Zpravodaj 40

Únor 2022

Milí přátelé –

- paní učitelky, páni učitelé, děti,

pozdravujeme vás v roce 2022 a přejeme dobrý start do nového pololetí. Doufáme, že letos se snad už budeme moci s vámi také setkávat. Věříme a doufáme, že nás konečně přestane omezovat pandemie. Ale ať už to bude jakkoli, věříme, že vám, tak jako nám, bude náš projekt přinášet radost.

Tady jsme doma – Regionální folklor do školy.

A.Sch. + M. M. + L.J.

I. Aktuálně

Únor je ještě zimní měsíc, ale školáci už předvídali, že přijde jaro a že je proto třeba pozvat mladší děti, dosud předškoláky do školy. A tak vám v dnešním Zpravodaji přinášíme několik textů o školáckých občůzkách na sv. Blažeje a na sv. Řehoře. Třeba je nějak využijete, tak jako se na to chystají naši kamarádi v Novém Hrozenkově.

II. Co zajímavého proběhlo

Žáci 4.A z Mělníku navštívili v období adventu Regionální muzeum Mělník, kde se dozvěděli o postavách spjatých s tímto ročním obdobím. Kromě známých postav jako je Mikuláš a Lucie se seznámili i s Barborkou, Ambrožem nebo Perchtou. Na závěr prohlídky si vymodelovali „fagulku“ – vyřezávané prkénko s kynutým pečivem roztodivných tvarů, které dříve dostávaly děti.

V Dolní Rožince při tříkrálovém věštění z hrnečků propojili práci tříd ZŠ a mateřské školy.

V Proskovicích proběhlo adventní vystoupení, které můžete shlédnout na tomto odkazu.

https://www.facebook.com/watch/?v=3006675846312517&extid=NS-UNK-UNK-UNK-IOS_GK0T-GK1C&ref=sharing

Děti v Dolní Rožince s paní učitelkou Ivanou Janoušovou udělaly výstavu ze starých učebnic a vysvědčení. Nejvíce je zaujalo, že dříve psali učitelé vysvědčení ručně. Děti zhodnotily, že ručně psaná vysvědčení jsou hezčí, originálnější a určitě vyvolávají hlubší vzpomínku na učitele, kteří je psali.

To dokazuje například vysvědčení z doby válečné. Ale jsou na něm ještě jiné zajímavosti. Je dvojjazyčné, protože naše země byla protektorátem, a na vysvědčení bylo 6 stupňů, tedy nejhorší nebyla pětka, ale šestka.

Großdeutsches Reich — Velkoněmecká říše
 Protektorat Böhmen und Mähren — Protektorát Čechy a Morava

Land Morava Politischer Bezirk Neustadt
 Země Morava Politický okres Nové Město na Moravě

V klassische Volksschule für Mädchen mit tschechischer Unterrichtssprache
 třídní obecná škola chvíle s českým jazykem vyučovacím

in Bistritz ob Pernstein
 v Bystřici nad Pernštejnem

Schuljahr 1944/45 Zahl 10
 Školní rok Císto

Schulnachricht. — Školní zpráva.
Eva Hošková

Volkszugehörigkeit tschechisch Staatsangehörigkeit tschech.
 národnost česká státní příslušnost česká

geboren am 5. 1. 1935 in Bistritz ob Pernstein
 narozen 28. dne 5. 1. 1935 v Bystřici nad Pernštejnem

polit. Bezirk Neustadt Religion katol.
 polit. okres Nové Město na Moravě náboženství katol.

überhaupt in die Schule eingetreten in Bistritz ob Pernstein am 1. 10. 1941
 začal s chodit do školy vůbec v Bystřici nad Pernštejnem dne 1. 10. 1941

hier am 1. 10. 1944 und erhebt in der II Klasse.
 do zdejší školy dne 1. 10. 1944 a dostal v II třídě.

Abteilung (4) aufsteigender Jahrgang) folgende Noten:
 oddělení (4) postupný ročník) tyto známky:

Halbjahr Pololetí	I.	II.
Beitragen Člověci	1	
Verbindliche Gegenstände: — Povinná předměty:		
Deutsch Německý jazyk	1	
Tschechisch Český jazyk	auf der Unterstufe: na nižším stupni: Lesen Čtení	1
	auf der Mittel- und Oberstufe na středním a vyšším stupni: Schreiben u. Sprechübungen Psaní a cvičení tečí	1
Elementarunterricht Prvouka	1	
Reale Fächer: Věcné nauky:	Heimkunde Věstivěda	1
	Erkunde Zeměpis	1
	Geschichte Dějepis	1
	Naturgeschichte Přírodopis	1
Rechnen und Raumlehre Počty s naukou o tvarech tělesných	1	
	Zeichnen Kreslení	1
Schreiben Psaní	1	
Knabenhandarbeiten Chlapčácké ruční práce	1	
Weibliche Handarbeiten und Hauswirtschaftslehre Dělní ruční práce a nauka o domácím hospodářství	1	
Gesang (musikalische Erziehung) Zpěv (hudební výchova)	1	
Tierbeziehung Tělesná výchova	1	
Religion Náboženství	1	

111-47. — Schulverlagsanstalt. 1944-II. — 2.500.

Halbjahr Pololetí	I.	II.	
Unverbindliche Gegenstände: — Nepovinná předměty:			
Verstämte Halbtage Zaměstnané půldny	entschuldigt onluven	2	
Die Nachricht wurde ausgefertigt am Školní zpráva byla vydána dne <u>15. 10. 1945</u>			
Dieser Schüler ist zum Aufsteigen in die höhere in die Hauptschule geeignet. T. jak je způsobil postupovat do vyšší do hlavní školy.			
Amtsiegel Úřední pečat	Halbjahr Pololetí	Unterschriften — Podpisy	
	I.	der Eltern (die Unterrichts- eltern) die nicht zustimmen	
	II.	der Eltern (die Unterrichts- eltern) die nicht zustimmen	

Die Abmeldung aus der hiesigen Schule erfolgte am
 Odhlásl se ze zdejší školy dne 194

welt
 protože

Amtsiegel:
 Úřední pečat:

.....
 Direktor — Oberlehrer:
 ředitel — řídící učitel:

Notenstufen Stupnice známek	Noten známky	Bemerkungen poznámky	Fassung podání
1	1	bestenwert nejlepší	sehr gut velmi dobrý
2	2	hinreichend vystačující	gut dobrý
3	3	nicht befriedigend nezuspokojivé	befriedigend uspokojivý
4	4	—	unbefriedigend nuspokojivý
5	5	—	mangelhaft slovo nedostatečný
6	6	—	unbefriedigend nuspokojivý

III. Pro žáky

Školní fotografie

Co by byla škola bez školních fotografií. Určitě je znáte – žáci jsou vyšňořeni, paní učitelka si vzala nejlepší šaty. Tak už se jen srovnat do řad a „udělat sýr“. Máte tyto fotografie doma? A mají je i vaši rodiče a prarodiče? Podívejte se na ně společně (nebo si je doneste do školy) a fotografie porovnejte:

- na které fotografii je více žáků
- jak se liší oblečení žáků
- jak se liší účesy
- spočítejte kolik let uplynulo mezi pořízenými fotografiemi
- zeptejte se rodičů, kdo na fotografii byl jejich kamarád a jakou mají nejhezčí vzpomínku
- zahrajte si na fotografa a seřadte třídu k fotografování (můžete napodobit fotografie ze staré školy)
- nakreslete, jak bude vypadat třídní fotografie za 100 let

Přečtěte si básničku a doplňte chybějící slova, pomůžou vám obrázky

Fotograf

Ten pán fotí lidské tváře,
obrázky do _____,
kde jsou řeky, hrady, _____.

Ze zvířecí říše tvory.

Fotku taťky nebo mamky,
co musí mít do _____.

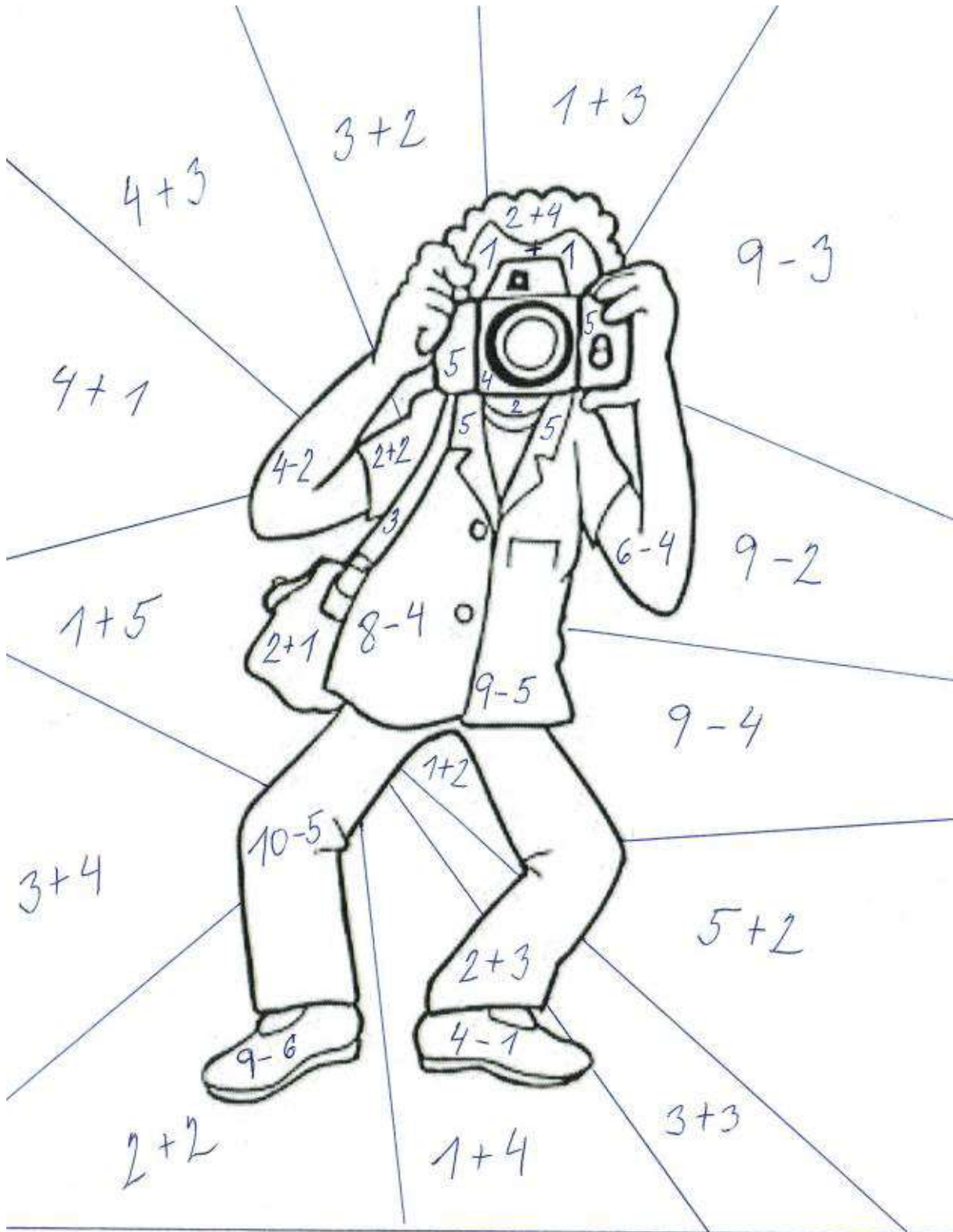
Nebo taky kluky, holky,
třeba zrovna z vaší _____.

Verš, který mě zaujal	Proč jsem si verš vybral(a)

(Počítání do 10)

Vypočítej příklady a obrázek vybarvi:

IV. Pro učitele

Svátek sv. Blažeje

1. Blažejáci

Den sv. Blažeje (3. února) byl v české lidové kultuře školáckým svátkem. Žáci, kterým se říkalo Blažejáci, společně obcházeli všechna stavení v obci.

Oblečení byli v dlouhých bílých košilích, které v pase přepásali stuhou, na hlavách měli papírové vysoké čepice. Někde si volili i biskupa Blažeje. Na Valašsku byly zaznamenány koledníci jen ve všedním, ale teplém zimním oblečení.

První koledník nesl píku, jakou nosil ponocný. Druhý nesl rožeň na slaninu, třetí koš na vejce, někdy měch na uzené maso a klobásy. Po úvodní písni následovalo vždy oslovení hospodáře – hospodyně. Pak koledníci říkali, zpívali a tančili v kruhu jednoduchým poskočným krokem.

*Na sv. Blažeje památka se činí,
každému se oznamuje,
kdo již o tom neví.*

Důležitou součástí říkání byla nejen oslava biskupa Blažeje, později prohlášeného za svatého, ale také připomenutí, aby rodiče posílali své děti do školy.

*Kdo své dítky miluje,
vede je k dobrému,
ať je posílá do školy,
tam se učí tomu...*

Na konci přidávali koledníci žertovný popěvek: *Vlk s kozú tancuje...*

Za koledování dostávali výslužku – peníze a potraviny (slaninu, klobásy, vejce, mouku). Z části výslužky připravila paní učitelová, (tak se říkalo učitelově ženě), dětem pohoštění. Ostatní naturálie patřily učiteli. Podobně se užily vybrané peníze: část byla na nákup papíru a tužek pro školáky, ostatní patřilo učiteli.

Po trachtaci (pohoštění) měly děti ve škole malou taneční zábavu, k níž jim hrál učitel, případně některý místní muzikant. V některých krajích se této zábavy zúčastňovali i rodiče.

Na závěr dodáváme:

Blažejské koledování se vyvinulo ze středověkých obchůzek učitelů a žáků, kteří v jednotlivých domech vybírali naturálie, jež tehdy tvořily součást příjmů učitele. V této podobě Blažejské obchůzky zanikly s vydáním říšského školského zákona (1869), který stanovil platy učitelům. Mnohde však obchůzky školáků pokračovaly až do poloviny 20. stol. Řád a organizace napodobovala dospělou chasu při hodech. Proto Blažejáky vedl nejstarší, ten, který měl všeobecnou autoritu a ten také rozděloval úlohy jednotlivcům. Dodnes se obchůzka udržuje v Dluhonicích u Přerova.

2. Sv. Blažej (umučen r. 316)

Blažej působil jako biskup v Sebastě v Arménii (dnes je to Sivas v Turecku). Ještě před povýšením na biskupa studoval lékařství, aby mohl pomáhat lidem i zvířatům. Za tuto svoji práci byl lidmi velmi ctěný a vážený.

Podle císařského prohlášení z r. 313 měli mít křesťané úplnou svobodu svého vyznání. Někteří úředníci na to ale nedbali a křesťany pronásledovali. Tomu byl vystaven i biskup Blažej, byl zajat a mučen.

3. Pověst

Podle pověsti, když byl biskup Blažej vlečen k soudu, lidé se k němu s pláčem hrnuli. Mezi nimi byla i vdova s polomrtvým synkem v náruči, neboť mu uvázla rybí kost v krku. Mučedník Blažej chlapce uzdravil a na závěr mu požehnal. Proto se v den sv. Blažeje uděluje požehnání se dvěma křížem přeloženými svícemi a se slovy: *Na přímluvu svatého Blažeje, biskupa a mučedníka, uchovej tě Bůh od vší choroby v hrdle a od všeho zlého.*

Literatura

Bartoš, František, Naše děti, s. 253.

Večerková, Eva, Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře, s.18 a další. Nakladatelství Vyšehrad. Praha 2015.

Čtení ze života svatých. Editor Rudolf Schikora. Nakladatelství Exerciční dům. Frýdek 1947.

Historické fotografie (můžete je využít k práci s žáky)

Dívčí škola ve Strážnici, 1919

Učitel Fr. Vorálek se svými žáky, Strážnice 1904

Učitel Fr. Melichar, Sudoměřice 1912

V. K úvaze

Království lhářství není tam, kde se lže, ale kde se lhářství akceptuje.

Karel Čapek

